

Rekenkamer Amsterdam

Opzet Verzoekonderzoek AEB

Rekenkamerbrief 2015 - 6

25 juni 2015

Geachte leden van de gemeenteraad,

Het op afstand zetten van een gemeentelijke dienst, zoals bij AEB is gebeurd, kan veel gevolgen hebben voor medewerkers en burgers. Maar ook voor een overheid is het ingrijpend. Gegeven de uitgangspunten in de nog niet lang geleden vernieuwde nota Doelgericht op Afstand (2013) lijkt het de bedoeling dat er nog meer verzelfstandigingen zullen volgen. Deze voortdurende actualiteitswaarde in combinatie met de complexiteit en het financiële belang van dergelijke trajecten waren voor ons redenen om in het onderzoeksprogramma 2015 een verkenning naar het AEB op te nemen.

Vanwege de financiële situatie bij het AEB en de mogelijke risico's verzocht u mij via een met algemene stemmen op 22 april 2015 aanvaarde motie direct met dit onderzoek te beginnen. Al eerder heb ik u laten weten dit verzoek te zullen honoreren. Met deze rekenkamerbrief wil ik u informeren over de opzet van dat onderzoek. Maar de brief is breder want ik wil u ook informeren over onze afwegingen bij het afbakenen van het onderzoek.

Dat betekent ook dat ik in deze brief al informatie met u deel over de door ons ter voorbereiding uitgevoerde korte verkenning. Dat doe ik met een lichte aarzeling omdat u terecht van ons gewend bent dat we bij u komen met afgewogen oordelen waarbij zorgvuldige procedures van wederhoor zijn gehanteerd. Afwegende dat die procedures 6 tot 8 weken in beslag nemen en het feit dat de inhoud zich beperkt tot vooral feitelijke beschrijvingen met de daarbij passende uitleg, heb ik besloten u toch direct te informeren over de resultaten van onze verkenning. U vindt dat verslag in de bijlage. Die bijlage bevat geen oordelen over de gang van zaken. De vraagtekens die we hier en daar zetten moet u dus ook niet als zodanig interpreteren. Voor ons zijn dat aandachtspunten in het onderzoek.

Het beeld dat uit de verkenning naar boven komt is een besluitvormingsproces richting verzelfstandiging dat de nodige vraagtekens oproept. In het besluitvormingsproces is wellicht vooral de kwaliteit en het gebruik van informatie een dominante factor geweest

die het proces in negatieve zin zou kunnen hebben beïnvloed. Er zijn in ieder geval genoeg redenen om dat nader te onderzoeken.

In de bijlage bij motie waarin u mij verzocht het onderzoek naar AEB te vervroegen, zijn door de verschillende fracties concrete suggesties gedaan voor onderzoeksvragen. Deze vragen kunnen worden gegroepeerd in vijf onderwerpen:

1. validatie en waardevermindering;
2. kwaliteit van het besluitvormingsproces rondom de verzelfstandiging;
3. opzet van de governance en het functioneren daarvan in de praktijk;
4. grip op de bedrijfsvoering bij AEB;
5. context waarbinnen AEB opereert.

We kunnen in één onderzoek niet op alle vragen ingaan. In ieder geval niet even intensief. Er moet een bepaalde invalshoek worden gekozen. Het tweede onderwerp spoort met de constatering in onze verkenning dat het besluitvormingsproces bij de verzelfstandiging vraagtekens oproept. Bij een onderzoek naar het besluitvormingsproces zullen ook de andere onderwerpen wel in meer of mindere mate aan de orde komen. Over het eerste onderwerp *validatie en waardevermindering* kunt u in de bijlage bij deze brief al enige informatie vinden. Het derde onderwerp over *Governance* valt enigszins buiten de scope van een dergelijk onderzoek omdat dat vooral gaat om de situatie na de verzelfstandiging. Dat geldt ook voor het vierde onderwerp (*grip op de bedrijfsvoering bij AEB*). Maar ook bij het inzoomen op het besluitvormingsproces zullen beide onderwerpen wel enige aandacht krijgen.

Alles afwegende heb ik besloten om ons in het onderzoek te richten op de vraag of het verzelfstandigingstraject van het AEB zorgvuldig heeft plaatsgevonden. De nota *Doelgericht op afstand* uit 2013 vormt daarbij een belangrijk kader. In het onderzoek zullen we gebruik maken van de volgende probleemstelling en onderzoeksvragen.

Probleemstelling

In hoeverre is het verzelfstandigingstraject van het AEB adequaat geweest?
--

Onderzoeksvragen

Onderdeel	Onderzoeksvragen
<i>Besluitvorming</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. In hoeverre heeft de gemeente de organisatie rondom de besluitvorming op orde? 2. In hoeverre zijn de belangrijkste keuzemogelijkheden en onzekerheden transparant en helder in beeld gebracht voor de besluitvorming?
<i>Informatievoorziening</i>	<ol style="list-style-type: none"> 3. In hoeverre is de raad op de juiste momenten betrokken in de besluitvorming en was de informatie toereikend? 4. In hoeverre heeft de raad de beschikbare informatie gebruikt voor haar meningsvorming?

Bij het onderzoek zal een uitgebreide documentstudie worden uitgevoerd, waarbij onder andere zal worden nagegaan of ontwikkelingen en risico's zoals die te vinden zijn in jaarrekeningen en begrotingen van de gemeente en AEB consistent zijn doorvertaald naar de besluitvormingsdocumenten. We zullen behalve met ambtenaren ook interviews houden met de ACAM, externe adviseurs, verantwoordelijke (oud-)wethouders, (oud-)directieleden en (oud-)raadsleden. In de gesprekken zal de nadruk liggen op de vraag waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt. Het onderzoek vergt een redelijk omvangrijke inspanning en zal uitgevoerd worden in de maanden juni tot en met medio oktober 2015. De planning is om het onderzoek te publiceren in december 2015.

In hoofdstuk 5 van de bijlage vindt u meer informatie over de opzet.

Met vriendelijke groet,

dr. J.A. de Ridder
directeur Rekenkamer Metropool Amsterdam

Colofon Rekenkamer Amsterdam
Frederiksplein 1
1017 XK Amsterdam

directeur: dr. J.A. de Ridder
projectleider: E.G. Visser RA
onderzoeker: M. van Grondelle MSc
onderzoeker: drs. J. van Leuken
onderzoeker: mr. drs. A. Kok RA
onderzoeker: drs. D.A. van der Wiel